

מפתח הכבוד

החממה

הבית הוא חממה נאותה לגידול מידות מתוקנות.

כאשר מצד אחד רואה הילד את ההורים מכבדים ומעריכים זה את זה, ומצד שני מתרגל לכבד ולהעריך את אחריו ואת אחריותו בבית, וכן את כל אדם באשר הוא אדם, ומצד שלישי חש שמכבדים ומעריכים אותו - יפרח גם הוא לאדם מכובד, כמאמר חכמינו: "איזהו מכובד, המכבד את הבריות!"

(הרב קלצקין / ביני לבני ח"א, עמ' 357)

הדוגמא שנותנים ההורים בתחום יחס הכבוד בינם לבין עצמם וכלפי אחרים, היא מרכיב מרכזי בחינוך לכבוד הזולת. כל הנושא של "בין אדם לחברו": לשון הרע, לימוד זכות על הזולת וכדומה - לומדים הילדים מהוריהם.

כשהילד שומע את הוריו מתבטאים בזלזול על אחרים, או מדברים לשון הרע, ליצנות וכדומה, נקבע רושם שלילי מאוד בנפשו. לפעמים ניתן לחשוב שהדברים מוצדקים, אבל כידוע הצדק עדיין אינו מהווה היתר ללשון הרע.

ולעומת זאת, במקרה הפוך, כשההורים מדברים טוב על הזולת או מקבלים אדם בסבר פנים יפות ובהערכה - עושה הדבר רושם טוב, חיובי ורצוי בנפש הילד.

(רבי חיים פרידלנדר / מסילות חיים בחינוך, עמ' 61)

אחת הבעיות העיקריות המתעוררות אצל ילדים ותלמידים אשר נשמתם לא התיישרה כראוי היא, שהשפה והסגנון המדוברים בבית ההורים אינם תואמים לדברים הראויים לדבר ולהישמע בבית של תורה וקדושה.

ובגון אם כל מיני מחלוקות וסכסוכים כלליים ופרטיים מהווים שיחת היום לעת שולחן השבת וכדומה, אזי ההשפעה על נפש הצאצאים היא הרס וחורבן, בראותם ובשומעם שההורים אינם נזהרים בכבוד הבריות.

(הרב וואזנר / בית המידות א, עמ' 45)

טיפוח המידות הטובות

יש להיזהר שלא לעורר תחרות פסולה, שבה משתתפות מידות רעות כגאווה, קנאה וניצוח. אין להבליט רק את הראש והראשון, אלא להעניק כבוד ויקר לכל הישג של חכמה ומידה טובה.

להדגיש את המאמץ הפנימי ולא רק את ההצלחה והראויות. יש להראות תמיד לזוכה, שהוא ראוי לשאוף למעלה נוספת ולכבוד גדול יותר.

(הרב שלנר / אוהל יעקב ולא, עמ' 220)

יש משפחות שבהן ילד אחד אומר דבר טוב, עושים מכך "עסק" גדול. קוראים בקול כדי לרוממו: "אמרת תירוץ טוב!.. וחוזרים על הדברים בהתפעלות. לילד עצמו זהו דבר טוב, אך לילדים האחרים הדבר עלול להזיק, והם באים לידי קנאה.

לעומת זאת, כאשר האב משבח את דברי הילד באופן רגוע, ואומר לו: אמרת תירוץ נכון, הילד מקבל בכך את העידוד הדרוש לו, ואילו האחרים לא יתקנאו בו.

(ערוך על פי דברי הרב שטיינמן שליט"א / בית המידות א, עמ' 233)

יצירת שלום ואחדות

שורש המילה "קטטה" הוא "קטן". תפיסת עולם קטנה מביאה לקטטה. כשהאדם שקוע ברצונותיו וצרכיו הקטנים, ומצפה לקבלם רק מהמסגרת הקטנה שבה הוא חי, וחבריו כמותו שרויים בעולם קטן - מיד מתפתחת המריבה.

ילדים נוטים למריבות, מכיוון שהילד שקוע ברצונותיו, אינו מבין את רגשותיו של השני, וקשה לו מאוד לסגת מרצונו ולוותר.

נוכחות ההורים יכולה לרומם את הילדים מהמריבות, אך זאת בתנאי שהם יהיו בקרבם וידאו את אחד מתפקידיהם להיות "אוהבי שלום ורודפי שלום" בין בני הבית.

ההורים צריכים לומר ולהראות, שהם רוצים בטובת הילדים בשווה, ומשום כך הם דורשים מכל אחד לדאוג גם לזולתו. עליהם לפקוח עין ולשמור על תקינות היחסים בין הילדים, להעיר על התבטאות כעסנית או לא מכבדת, ולעצור כל ריב בתחילתו.

במצבי מריבה לא מומלץ להכריע מי צודק, אלא לנקוט פשרה. ההורה כמנהיג מסוגל למצוא את הדרך הטובה לשני הצדדים, ותפקידו לדרוש מכל אחד לוותר מעט על רצונותיו ולכבד את רצון השני. השפעתה החיובית של הפשרה היא מעבר לסילוק המריבה. הילד מתרגל שעליו לוותר ולהתחשב, ולרצות שגם אחריו ירגישו בנוח.

(הרב שלנר / אוהל יעקב ולא, עמ' 229 - 230)

אחד הגורמים העיקריים למריבות בין אחים ואחיות הוא היעדר התייחסות מכובדת בין אח לאחיו. בבואנו לבקר את התנהגותם, עלינו לשים את הדגש על הסגנון שבו הם פונים זה לזה, ולגזור במי שדיבר בשפה פוגעת. אין לדון רק ב"מי התחיל" ו"מי אשם", אלא: "כיצד התייחסת?" "איך ענית לו?" ולדרוש מכל אחד מן הצדדים לבקש סליחה בצורה מכובדת.

את הרקע לאווירה זו יש לבנות בקביעות וברציפות על ידי הערכת כולם בפני כולם.

יש ליצור בבית אווירה טובה, כך שבאמת יעריכו האחים זה את זה. יש להדגיש בפני הילדים על כמה כולם יקרים איש לרעהו, ועד כמה כל אחד מהם נהדר ומוצלח וחשוב.

(הרב קלצקין / ביני לבני ח"א, עמ' 357)